

УДК 336.711

Т.С. ГУДІМА, канд. юрид. наук, старш. наук. співроб.
Інститут економіко-правових досліджень НАН України, м. Київ

ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО ВИЗНАЧЕННЯ ОСНОВНИХ ФУНКЦІЙ НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ

Ключові слова: функції, грошово-кредитна політика, Національний банк України, економічний розвиток, економічне зростання, інфляційне таргетування, стабільність.

Проаналізовано проблеми правового визначення основних функцій Національного банку України. Установлено, що помилковий підхід до їхнього визначення на законодавчому рівні є головною проблемою, яка спричинила неефективність здійснення грошово-кредитної політики держави. Діяльність Національного банку України повинна бути орієнтована передовсім на забезпечення стабільності грошової одиниці та пов'язана з економічними показниками розвитку, наприклад, зайнятістю населення, підвищенням його доходів тощо. Виконання цих функцій має бути реалізоване спільними зусиллями уряду і Національного банку України. Зокрема, цілі грошово-кредитної політики держави та економічної політики Кабінету Міністрів України повинні узгоджуватися між собою.

Вступ. Проблема чіткого і такого, що відповідає вимогам часу та цілям інших напрямів, макроекономічного регулювання, визначення функцій центрального банку була і залишається важливою не тільки для господарсько-правової науки, але для юридичної науки як такої. Саме цей орган державного управління має найпотужніший регулятивний вплив на економічні відносини. Практика багатьох країн доводить, що вірний вибір спрямованості (основних функцій) центрального банку і, як наслідок, грошово-кредитної політики (далі ГКП), на тому чи іншому етапі розвитку економічних відносин не лише сприяє покращенню стану фінансових ринків та динаміки реального сектору економіки, але й здатен підвищити рівень довіри суспільства до діяльності державних органів.

В Україні спостерігається протилежна ситуація. Кризові явища як в економіці країни, так і в банківській системі, збитковість функціонування комерційних банків, інфляція, яка досягла найвищого рівня серед країн Європи і СНД (16,4 % [1] (вересень 2017 р.)) посилюють недовіру населення до діяльності Національного банку України (далі НБУ). Така ситуація ставить під сумнів правильність визначення пріоритетних функцій державного регулятора на законодавчому рівні і обрання ним інструментів ГКП щодо їх здійснення. Важливого значення в цьому контексті набуває узгодженість пріоритетних цілей діяльності НБУ щодо реалізації ГКП із цілями інших напрямів державної економічної політики. Саме тому вивчення проблеми правової визначеності функцій центрального банку (НБУ) є актуальним та має не лише наукову, а й практичну цінність.

Дослідженням окремих аспектів діяльності НБУ, зокрема пов'язаних зі здійсненням ГКП, займалися відомі науковці: Е. Аргов,

Ю. Ващенко, О. Вовчак, Б. Гріноулд, О. Дзюблюк, О. Костюченко, А. Мороз, О. Орлюк, М. Панковець, Т. Савченко, В. Стельмах, Д. Стігліц, Дж. Уїкс та ін. Зміст господарсько-правового регулювання досліджували С. Глібко, В. Косаняк, А. Сирота, Н. Солтис. Водночас актуальними залишаються проблеми чіткого законодавчого визначення функцій НБУ та забезпечення їхньої узгодженості з цілями інших напрямів державної економічної політики. Недостатньо дослідженими також є питання ефективності застосування тих чи інших засобів реалізації ГКП.

Метою статті є дослідження стану законодавства України, що визначає функції НБУ, виявлення взаємозв'язку між повнотою реалізації функцій НБУ та ступенем ефективності реалізації ГКП, а також підготовка пропозицій щодо напрямів удосконалення правового регулювання цієї сфери відносин.

Виклад основного матеріалу дослідження. Відповідно до ст. 6 Закону України «Про Національний банк України» (далі Закон України) основною функцією державного регулятора є забезпечення стабільності грошової одиниці. У науковій літературі неодноразово звернуто увагу на те, що її реалізація неможлива винятково інструментами ГКП. Забезпечення стабільності грошової одиниці тісно пов'язане з такими поняттями, як фінансова стабільність, зайнятість, економічне зростання, а тому має бути реалізоване спільними зусиллями уряду й НБУ із використанням різних засобів правового регулювання економічних відносин [2].

Відомий значний міжнародний досвід у вирішенні цієї проблеми, тому серед науковців і нині триває дискусія щодо необхідності розширення функцій НБУ. Ця дискусія, наприклад, сприяла значному реформуванню банківського законодавства у 2010 р., унаслідок чого функціонал державного регулятора було розширено: для «забезпечення стабільності грошової одиниці» НБУ «має виходити із пріоритетності досягнення та підтримання цінової стабільності в державі».

Таке нововведення створило передумови для ототожнення грошової та цінової стабільності, спричинило порушення конституційної норми (ст. 99 Конституції України) та виявилось у спробі звільнення НБУ від відповідальності за виконання стабілізаційних заходів на

грошово-кредитному ринку. Звичайно, така позиція не лише шокувала багатьох фахівців, але й підняла нову хвилю відмови від гривні на користь долара, відтік капіталу за кордон, інфляцію, втрату ресурсів для банківської системи тощо. На жаль, було повністю проігноровано те, що серед багатьох країн, які мали серйозні проблеми з девальвацією та інфляцією, успішними в реалізації стабілізаційної політики стали лише ті, де заходи утворювали систему спеціальних реформувань економічного та інституційного спрямування, і лише їхня комплексність і послідовність реалізації дала змогу забезпечувати цінову і макроекономічну стабільність [3, с. 5—47].

По суті, наразі жоден орган державної влади не несе відповідальності за динаміку курсу гривні. Тим більше, що граничний його розмір не встановлюється на рівні нормативно-правових актів. А тому не дивним є факт стрімкого знецінення національної валюти. Зазначене підтверджується відповідною статистикою. Так, станом на 02.09.1996 р. офіційний курс становив — 1,76 грн за дол. США, а на 31.08.2017 р. — 25,57 грн за дол. США [4].

«Цінова стабільність» у ст. 1 Закону України визначена як «збереження купівельної спроможності національної валюти шляхом підтримки у середньостроковій перспективі (від 3 до 5 років) низьких темпів інфляції». Іншими словами — в майбутньому. Це надає НБУ можливість постійно відкладати досягнення пріоритетної мети ГКП шляхом щорічного, шоквартального складання інфляційних прогнозів. Саме це і відбувається сьогодні на практиці [5].

Такий нераціональний підхід до визначення основних функцій НБУ сприяв стрімкому підвищенню індексу інфляції та знеціненню курсу гривні.

Як зазначено вище, станом на вересень 2017 р. інфляція сягнула 16,4 %. Для порівняння, середній її показник в більшості країн Європи в поточному році становить 2,5 %, в країнах СНД — 6,9 %. Високі темпи зростання споживчих цін відзначені також в Азербайджані (14 %), Туреччині (11,2 %), Таджикистані (7,7 %) й Узбекистані [6].

Прискорення цих процесів зумовило і відповідне рішення НБУ. Зокрема, у 2014 р. в Україні було оголошено про відмову від прив'язки курсу гривні до долара США і перехід до

режиму інфляційного таргетування. Відповідно до Основних засад грошово-кредитної політики на 2018 р. та середньострокову перспективу [7], цей режим залишається пріоритетним засобом забезпечення цінової стабільності й надалі.

Рішення державного регулятора щодо запровадження режиму інфляційного таргетування відразу стало предметом жвавих дискусій серед фахівців щодо його своєчасності, наявності в країні об'єктивних передумов, необхідних для забезпечення успішності трансформацій у державній економічній політиці [3, с. 7]. На їхню думку, обрання показника інфляції як головного орієнтира в діяльності НБУ є помилковим. Подібні зміни створюють не лише певні можливості, але й нові ризики для економіки України.

Зокрема, «таргетування інфляції» полягає у комплексі дій з обмеження грошової пропозиції та встановлення високої облікової ставки для зниження інфляції до цільового показника (у 2018 р. — 6 %, 2019 — 5 %). Проте в умовах відкритості економіки України її рівень зумовлений також і багатьма зовнішніми факторами: сальдо торговельного балансу, сальдо поточного рахунку країни, зміною зовнішнього корпоративного кредитного боргу суб'єктів економіки України, обслуговуванням державного боргу та боргу, який гарантується державою, ситуацією на валютному міжбанківському ринку та іншими чинниками. Крім того, зважаючи на політику плаваючого валютного курсу, яка була нещодавно запроваджена НБУ, зміна останнього може відбуватись у будь-який час. Це, в свою чергу, може завдати істотного впливу на індекс споживчих цін. Саме тому, підвищення облікової ставки, особливо в умовах плаваючого валютного курсу, лише опосередковано впливає на темпи інфляції.

При цьому високий її показник, попри начебто позитивні цілі, призводить до підвищення ставок за кредитами для суб'єктів господарювання. Не дивно, що рівень розвитку кредитування суб'єктів української економіки є надзвичайно низьким порівняно з провідними економіками світу. Станом на 01.01.2017 р. обсяг виданих кредитів банками-резидентами України склав 40,8 % від ВВП. Наприклад, у США цей показник — 344 %, в Росії — 62,8 % [8, с. 84]. Це спричиняє підвищення цін на

продукцію і, як наслідок, знижує платоспроможний попит в економіці. Отже, доцільнішим є зниження облікової ставки НБУ та забезпечення пріоритетних галузей економіки дешевими кредитами. Не менш актуальною є розробка спеціальних механізмів рефінансування банків під кредитування інноваційних підприємств. І в даному питанні є слухним досвід зарубіжних країн.

Попри зазначені ризики треба зауважити, що підвищення облікової ставки вже показало неефективність впливу на інфляцію. Зокрема, у першому кварталі 2015 р. її розмір сягнув відмітки 30 %, з одночасним стрибком інфляції на 43 %. Зниження інфляції в Україні відбувалось тільки після майже двократного зниження облікової ставки упродовж 2016 р. (річний індекс інфляції — 12,9 %) [9].

Вибір показника інфляції як пріоритетного орієнтира в діяльності НБУ є дискусійним, що зумовлено труднощами об'єктивного розрахунку цього показника та його залежністю в економічній системі від інших профільних показників. Як свідчить міжнародний досвід, зокрема США [10] і Норвегії [11], основним індикатором діяльності НБУ мають бути показники зайнятості населення, рівня його доходів, рівня кредитування суб'єктів господарювання тощо. Такі індикатори вже враховують показник інфляції.

Режим інфляційного таргетування не враховує структурованість інфляційного процесу, поєднання в ньому так званої **інфляції попиту**, яка має монетарну природу і дійсно стримується зменшенням пропозиції грошей, і так званої **інфляції витрат**, яка формується на іншій, немонетарній основі. Підвищення тарифів — це один із прикладів інфляції витрат. Їх регулювання — функція не НБУ, а Уряду. У цьому разі зменшення пропозиції грошей дає негативний ефект [12]. Не дивно, що введення цього режиму не тільки не призвело до позитивних результатів, але й значно збільшило показники інфляції.

Не беручи до уваги застереження вчених та практиків, керівництво НБУ продемонструвало цим фактом повну незацікавленість у їхньому втручанні в розробку ефективного плану дій із забезпечення стабільності. Навіть не дивлячись на те, що це суперечило *стратегічним пріоритетам державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні*,

визначеним на той момент чинною Стратегією державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні (Указ Президента України від 24.03.2012 № 212/2012). Такі дії лише посилили недовіру населення до діяльності НБУ. Але довіра є однією із основних умов переходу до інфляційного таргетування [13], тож НБУ необхідно встановити постійний комунікаційний зв'язок (обговорення, публічна підзвітність) із громадськістю.

Як приклад можна навести досвід Чеського національного банку. Він організував систему комунікації з чеським суспільством, за допомогою якої постійно пояснює причини цінних сплесків і відповідні коригування в ГКП держави, необхідні для досягнення мети. Його прогнози є правдивими, на відміну від прогнозів НБУ, що не відповідають реаліям. Це є запорукою довіри населення Чехії до цілей і дій центрального банку [14, с. 44]. Громадськість та суб'єкти господарювання завжди добре обізнані про напрями ГКП. А тому своєчасно ухвалюють відповідні рішення для того, щоб мінімізувати власні витрати і витрати бізнесу. Відповідно, знижуються ризики для економіки країни в цілому. Такий досвід є слушним для України. Це актуалізує необхідність удосконалення комунікаційної політики НБУ, зокрема розробки Стратегії комунікаційної політики, оприлюднення засад комунікацій, прозорості та підзвітності центрального банку. Її довершеність є запорукою забезпечення легітимності органу державної влади, та довіри до його дій з боку населення та визнання їх справедливими.

Враховуючи наведене, обрання підвищення облікової ставки як інструмента ГКП для виконання цінової стабільності довело свою неієвність, тому його застосування для досягнення цієї мети є недоцільним. При цьому функція забезпечення цінової стабільності має допоміжний характер для економічної системи. Головним індикатором діяльності НБУ мають бути показники зайнятості населення, рівня його доходів, рівень кредитування суб'єктів господарювання тощо (показники економічного розвитку), у розрахунок яких включено показник інфляції. Визначення її як основної функції НБУ є необґрунтованим.

Досліджуючи питання змістовної визначеності основних функцій НБУ, необхідно зупинитися і на функції сприяння додержанню

стійких темпів економічного зростання (абз. 3 ст. 6 Закону України).

Під «економічним зростанням» зазвичай розуміють збільшення масштабу економіки в її вартісному та натуральному вимірі, а саме кількісний приріст валового національного продукту, чистого національного продукту або національного доходу за рік. Ставка держави на ці показники зростання обтяжує реальне виробництво нераціональним витрачанням природних, енергетичних, матеріальних і фінансових ресурсів. Економічне зростання досягається без урахування узгодженості інтересів різних верств населення, соціальних груп і регіонів. У результаті, спостерігається розшарування, диференціація населення (заможні та бідні), районів; поширення соціальних проблем; поява зон соціального та екологічного лиха. Красномовним прикладом наслідків економічного зростання є досвід Монголії, Індії та КНР. Для цих країн характерною є диференціація населення, низька тривалість життя і висока смертність, низький доступ до освіти і послуг охорони здоров'я, погіршення екологічного стану тощо [15]. Таким чином, економічне зростання має різноманітні соціально-економічні наслідки, серед яких негативний вплив на сталий розвиток країни. А отже визначення «сприяння додержанню стійких темпів економічного зростання» однією з основних функцій НБУ зводить нанівець виконання Стратегії сталого розвитку «Україна — 2020» і, відповідно, імплементацію Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом.

Варто наголосити, що термін «економічне зростання» вжито в Законі України лише в ст. 6, яка визначає основні функції НБУ, та в ст. 1 для визначення поняття «фінансова стабільність». У ст. 9 згаданого Закону, де йдеться про повноваження Ради НБУ, вжито поняття «економічний розвиток», а відповідно до ст. 52 НБУ та Кабінет Міністрів України проводять взаємні консультації з питань здійснення загальнодержавної програми економічного розвитку. Здається, що законодавець ототожнив два поняття, які є різними за своїм змістовним навантаженням. Так, на відміну від економічного зростання, основними показниками економічного розвитку країни є якість життя населення, конкурентоспроможність економіки, людський капітал на душу населення й індекс

економічної свободи. Його основними рушійними силами є людський капітал і створювані на його основі інновації. Економічний розвиток складається з декількох процесів: зростання економіки, формування інноваційної економіки та венчурного бізнесу, структурної позитивної динаміки в економіці, підвищення продуктивності праці і якості життя населення.

Отже, економічне зростання та економічний розвиток — різні поняття. При цьому, одночасне стимулювання цих процесів не можливе. У ситуації, коли необхідно підвищити якісні показники, виникає потреба призупинення економічного зростання для технічного переозброєння виробництва [16].

На сьогодні в Україні якісні показники досягають критичного рівня: 60 % населення перебувають за межею бідності [17], лише 6 % території України вважають екологічно чистою та ін. При цьому забезпечення сталого розвитку і розвитку інноваційної економіки є пріоритетними напрямками країни відповідно до національних та міжнародних документів [18—20].

Саме тому грошово-кредитна політика НБУ зараз має бути пов'язана з майбутніми економічними показниками розвитку, а не зростання в країні. І це має знайти відображення в абз. 3 ст. 6 Закону України. Інструменти ГКП мають бути спрямовані на зайнятість населення, кредитування інноваційних підприємств тощо. Зміна пріоритетності (чи підміна) функцій і, як наслідок, цілей ГКП не сприяє покращенню економічного стану країни.

Проведене дослідження наочно демонструє недоліки у правовому регулюванні діяльності НБУ.

Основними проблемами, які спричинили неефективність ГКП, можна визнати помилковий підхід до визначення основних функцій НБУ та інструментів, спрямованих на їх досягнення. Діяльність НБУ повинна бути в першу чергу орієнтована на забезпечення стабільності грошової одиниці та пов'язана з майбутніми економічними показниками розвитку, наприклад, зайнятістю населення, підвищенням його доходів тощо, а забезпечення стабільності грошової одиниці має бути реалізоване спільними зусиллями Уряду й НБУ.

Функція забезпечення цінової стабільності має допоміжний характер для економічної системи. Головні індикатори економічного роз-

витку, зокрема зайнятість населення, рівень його доходів, кредитування суб'єктів господарювання тощо, уже включають у свій розрахунок показник інфляції. Отже, виділення її як основної функції НБУ є необґрунтованим.

Враховуючи вищенаведене, вважаємо за доцільне ст. 6 Закону України «Про Національний банк України» викласти в такій редакції:

«Відповідно до Конституції України основною функцією Національного банку є забезпечення стабільності грошової одиниці України.

Національний банк у межах своїх повноважень сприяє фінансовій стабільності, в тому числі стабільності банківської системи за умови, що це не перешкоджає досягненню цілі, визначеної у частині першій цієї статті.

Національний банк також сприяє додержанню стійких темпів економічного розвитку та підтримує економічну політику Кабінету Міністрів України за умови, що це не перешкоджає досягненню цілей, визначених у частинах першій та другій цієї статті».

Необхідним є також створення механізмів надання кредитів для пріоритетних галузей економіки за низькими кредитними ставками. Це може бути досягнуто як шляхом зниження облікової ставки НБУ, так і за допомогою рефінансування банків під кредитування інноваційних підприємств.

Крім того, НБУ необхідно більш зважено та обережно здійснювати валютну політику, прозоріше здійснювати ГКП, забезпечувати довіру до власної діяльності, зокрема шляхом підвищення якості комунікаційної політики. Для цього треба розробити Стратегію комунікаційної політики, спрямованої на оприлюднення засад комунікацій, забезпечення прозорості діяльності та підзвітності центрального банку. Такі заходи здатні підвищити стійкість грошово-кредитної системи та економіки України до впливу наявних та можливих загроз.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Національний банк України підвищив облікову ставку до 13,5 % річних. URL: <https://www.bank.gov.ua/control/uk/index> (дата звернення 09.09.2017).
2. Анатолій Гальчинський: У провалах економічної політики левова частка провини НБУ. URL: <http://gazeta.dt.ua/macrolevel/anatoliy-galchinskiy-u-provalahekonomichnoyi-politiki-levova-chastka-provini-nbu-.html> (дата звернення 09.09.2017).

3. Сучасна валютна політика та особливості її реалізації в Україні. Наук. ред. В. Юрчишин. Київ, 2016.
4. НБУ підрахував, наскільки знецінилась гривня за час свого існування. URL: http://vgholos.com.ua/news/nbu_pidrahuvav_naskilky_znetsynylas_gryvnya_za_chas_svogo_isnuvannya_280522.html (дата звернення 11.09.2017).
5. Інфляційний звіт URL: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=742185 (дата звернення 11.09.2017).
6. Інфляція в Україні стане найвищою серед країн Європи. URL: <https://minfin.com.ua/ua/2017/10/18/30495935/> (дата звернення 11.09.2017).
7. Основні засади грошово-кредитної політики на 2018 рік та середньострокову перспективу. URL: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=41258582> (дата звернення 11.09.2017).
8. Свеженцев О.О. Грошово-кредитна політика як елемент економічної безпеки держави: аналіз стратегії Національного Банку України. *IX Міжнародна науково-практична конференція «Регіональна, галузева та суб'єктна економіка України на шляху до євроінтеграції»*. Харків, 19—20 квітня 2017 р.). Ч. 1. Харків, 2017. С. 83—85.
9. Облікова ставка Національного банку України. URL: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=53647&cat_id=44580 (дата звернення 11.09.2017).
10. Federal Reserve Act. URL: <https://www.federalreserve.gov/aboutthefed/section2a.htm> (дата звернення 11.09.2017).
11. Monetary policy in Norway. URL: <http://www.norges-bank.no/en/about/Mandate-and-core-responsibilities/Monetary-policy-in-Norway/> (дата звернення 11.09.2017).
12. НБУ своїми діями «консервує» кризові процеси. URL: http://dt.ua/ECONOMICS/nbu-svoyimidiyami-konservuye-krizovi-procesi-galchinskiy-202950_.html (дата звернення 11.09.2017).
13. Monetary Policy Implementation at Different Stages of Market Development IMF staff team led by B. Laurcns. *IMF Occasional Paper*. Washington. 2005. № 244.
14. Плачинда В.В. Комунікаційна політика через призму напрямів транспарентності центрального банку. *Економіка та держава*. 2014. № 4. С. 43—47.
15. Жанбозова А.Б. От экономического роста к экономическому развитию. *Бенефициар*. 2016. № 5. С. 17—24.
16. Кондрашова Н.В. К вопросу об экономическом развитии и экономическом росте. *Социально-экономические явления и процессы*. 2017. № 1. С. 45—50.
17. В Украине за чертой бедности находятся около 60 % населения — ООН. URL: <https://ru.tsn.ua/ukrayina/v-ukraine-za-chertoy-bednosti-nahodyatsya-okolo-60-naseleniya-oon-832577.html> (дата звернення 11.09.2017).
18. Про Стратегію сталого розвитку «Україна — 2020»: Указ Президента України від 12.01.2015 № 5/2015. *Офіційний вісник України*. 2015. № 4. Ст. 8.
19. Про Концепцію науково-технологічного та інноваційного розвитку України: Постанова Верховної Ради України від 13.07.1999 № 916-XIV. *Офіційний вісник України*. 1999. № 29. Ст. 11.
20. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: Міжнародний документ від 27.06.2014. *Офіційний вісник України*. 2014. № 75. Ст. 83.

REFERENCES

1. Natsionalnyi bank Ukrainy pidvyshchyv oblikovu stavku do 13.5% richnykh. URL: <https://www.bank.gov.ua/control/uk/index> [in Ukrainian].
2. Anatolii Halchynskiy: U provalakh ekonomichnoi polityky levova chastka provyny NBU. URL: http://gazeta.dt.ua/macrolevel/anatolii-galchinskiy-u-provalahekonomichnoy-politiki-levova-chastka-provini-nbu-_.html [in Ukrainian].
3. Suchasna valiutna polityka ta osoblyvosti yii realizatsii v Ukraini. Nauk. red. V. Yurchyshyn. Kyiv, 2016 [in Ukrainian].
4. NBU pidrahuvav, naskilky znetsynylas hryvnia za chas svoho isnuvannya. URL: http://vgholos.com.ua/news/nbu_pidrahuvav_naskilky_znetsynylas_gryvnya_za_chas_svogo_isnuvannya_280522.html [in Ukrainian].
5. Inflatsiyniy zvit URL: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=742185 [in Ukrainian].
6. Inflatsiia v Ukraini stane naivyshechoiu sered krain Yevropy. URL: <https://minfin.com.ua/ua/2017/10/18/30495935/> [in Ukrainian].
7. Osnovni zasady hroshovo-kredytnei polityky na 2018 rik ta serednostrokovu perspektyvu. URL: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=41258582> [in Ukrainian].
8. Sviezhentsev O.O. Hroshovo-kredytna polityka yak element ekonomichnoi bezpeky derzhavy: analiz stratehii Natsionalnoho Banku Ukrainy. *IX Mizhnarodna naukovopraktychna konferentsiia «Rehionalna, haluzeva ta sub'ektna ekonomika Ukrainy na shliakhu do yevrointehratsii»*. Kharkiv, 19—20 kvitnia 2017 r.). Ch. 1. Kharkiv, 2017. [in Ukrainian].
9. Oblikova stavka Natsionalnoho banku Ukrainy. URL: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=53647&cat_id=44580
10. Federal Reserve Act. URL: <https://www.federalreserve.gov/aboutthefed/section2a.htm> [in Ukrainian].
11. Monetary policy in Norway. URL: <http://www.norges-bank.no/en/about/Mandate-and-core-responsibilities/Monetary-policy-in-Norway/>
12. NBU svoimy diiamy «konservuye» kryzovi protsesy. URL: http://dt.ua/ECONOMICS/nbu-svoyimidiyami-konservuye-krizovi-procesi-galchinskiy-202950_.html [in Ukrainian].
13. Monetary Policy Implementation at Different Stages of Market Development IMF staff team led by B. Laurcns. *IMF Occasional Paper*. Washington. 2005. No. 244.
14. Plachynda V.V. Komunikatsiina polityka cherez pryзму napriamiv transparentnosti tsentralnoho banku. *Ekonomika ta derzhava*. 2014. No. 4: 43-47 [in Ukrainian].
15. Zhanbozova A.B. Ot ekonomicheskogo rosta k ekonomicheskomu razvitiyu. *Benefetsiar*. 2016. No. 5: 17-24 [in Russian].
16. Kondrashova N.V. K voprosu ob ekonomicheskom razvitiu i ekonomicheskom roste. *Sotsialno-ekonomicheskie yavleniya i protsesyi*. 2017. No. 1: 45-50 [in Russian].
17. V Ukraine za chertoy bednosti nahodyatsya okolo 60 % naseleniya — ООН. URL: <https://ru.tsn.ua/ukrayina/v-ukraine-za-chertoy-bednosti-nahodyatsya-okolo-60-naseleniya-oon-832577.html> [in Russian].

18. Pro Stratehiiu staloho rozvytku «Ukraina — 2020»: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 12.01.2015 No. 5/2015. *Ofitsiynyi visnyk Ukrainy*. 2015. No. 4. St. 8 [in Ukrainian].
19. Pro Kontseptsiiu naukovo-tekhnolohichnoho ta innovatsiinoho rozvytku Ukrainy: Postanova Verkhovnoi Rady Ukrainy vid 13.07.1999 No. 916-XIV. *Ofitsiynyi visnyk Ukrainy*. 1999. No. 29. St. 11 [in Ukrainian].
20. Uhoda pro asotsiatsiiu mizh Ukrainoiu, z odniiei storony, ta Yevropeiskym Soiuzom, Yevropeiskym spivtovarystvom z atomnoi enerhii i yikhnimi derzhavamy-chlenamy, z inshoi storony: Mizhnarodnyi dokument vid 27.06.2014. *Ofitsiynyi visnyk Ukrainy*. 2014. No. 75. St. 83 [in Ukrainian].
Надійшла 01.11.2017

Т.С. Гудима

Институт экономико-правовых исследований
НАН Украины, г. Киев

ПРОБЛЕМЫ ПРАВОВОГО ОПРЕДЕЛЕНИЯ ОСНОВНЫХ ФУНКЦИЙ НАЦИОНАЛЬНОГО БАНКА УКРАИНЫ

Проанализированы проблемы правового определения основных функций Национального банка Украины. Ошибочный подход к их определению на законодательном уровне — главная проблема, содействовавшая неэффективности осуществления денежно-кредитной политики государства. Деятельность Национального банка Украины должна быть в первую очередь ориентирована на обеспечение стабильности денежной единицы и связана с экономическими показателями развития, в частности, занятость населения, повышение его доходов и т. п. Выполнение этих функций необходимо реализовывать совместными усилиями Правительства и Национального банка Украины. Например, цели денежно-кредитной

политики государства и экономической политики Кабинета Министров Украины должны согласовываться между собой.

Ключевые слова: функции, денежно-кредитная политика, Национальный банк Украины, экономическое развитие, экономический рост, инфляционное таргетирование, стабильность.

T.S. Hudima

Institute of Economic and Legal Researches
of the NAS of Ukraine, Kyiv

PROBLEMS OF LEGAL DEFINITION OF THE MAIN FUNCTIONS OF THE NATIONAL BANK OF UKRAINE

The problems of legal definition of the main functions of the National Bank of Ukraine are analyzed in article. An erroneous approach to their definition at the legislative level is the main problem that contributed to the inefficiency of the implementation of the state's monetary and credit policy. The activity of the National Bank of Ukraine should be primarily focused on ensuring the stability of the monetary unit and is linked with economic development indicators, in particular, employment of the population, increase in its incomes, and so on. The implementation of these functions must be implemented jointly by the Government and the National Bank of Ukraine. In particular, the objectives of the monetary policy of the state and the economic policy of the Cabinet of Ministers of Ukraine should be coordinated among themselves.

Keywords: functions, monetary policy, National Bank of Ukraine, economic development, economic growth, inflation targeting, stability.